

ZÁPIS: Společný evropský diplom (Joint European Degree)

Datum:	6. dubna 2022
Místo konání:	online
Zapsal/a:	Bára Sobotková, konzultantka pro vzdělávání

1

Dubnové setkání pracovní skupiny IGLO pro vysokoškolské vzdělávání (VŠ) se konalo den po zasedání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport (EYCS), která 5. dubna přijala závěry a doporučení podporující hlubší spolupráci ve VŠ vzdělávání v EU. Ministři zodpovědní za školství v nich mimo jiné vyzývají Komisi, aby podporovala členské státy a VŠ instituce v testování nástrojů jako je právní statut univerzitních aliancí, společné programy nebo společný evropský diplom. Konkrétně pak zmiňují **testování vývoje a implementace kritérií značky společného evropského diplomu v roce 2022**. Pracovní skupina IGLO pro VŠ se věnovala právě této iniciativě.

Yann-Mael Bideau (GŘ EAC) sdílel aktuální informace o problematice evropského diplomu a také o výzvě, kterou Evropská komise chystá v roce 2022. Nejprve připomněl, že vzdělávání je v kompetencích členských států EU a každá země má jinou legislativu týkající se vydávání diplomů. Tuto skutečnost Komise nezmění, nicméně může přispívat k překonávání legislativních a administrativních bariér. Podle průzkumu identifikovalo 92 % univerzit za klíčové právě odstranění těchto překážek.

Nově přijaté [Doporučení Rady o zefektivnění spolupráce v oblasti evropského vysokoškolského vzdělávání](#) a [Závěry o evropské strategii o posílení postavení vysokoškolských institucí pro budoucnost Evropy](#) na tyto potřeby reagují a představují další kroky k jednodušší mezinárodní spolupráci. Oba dokumenty, tvořící tzv. „balíček pro VŠ vzdělávání“, vyzývají k **prozkoumání potřeb a proveditelnosti právního statutu univerzitních aliancí a společného evropského diplomu**.

Jaké je proveditelnost a přidaná hodnota společného evropského diplomu?

Bideau zmínil, že Komise právě vyhodnocuje studii zaměřenou na **proveditelnost a přidanou hodnotu společného evropského diplomu**. Studie byla zahájena v dubnu 2021 a výsledky by měly být zveřejněny v červnu tohoto roku. Dalším krokem bude vypsání pilotní výzvy v rámci programu Erasmus+, na ni pak naváže vyhodnocování a pravidelné diskuze a workshopy se všemi relevantními aktéry. Tématem se bude zabývat také pracovní skupina *Evropského prostoru vzdělávání* pro VŠ (EEA WG HE).

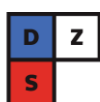
Zmíněná studie reflektuje nástroje EU a Boloňského procesu, zkušenosti univerzitních aliancí a také společných studijních programů na magisterské úrovni Erasmus Mundus (EMJM). Bideau představil několik předběžných výsledků studie, zejména aktuální **výzvy**:

- společný diplom (jeden dokument, nikoli *multiple degree*) v současné době není možné vydávat všude (pouze 33 % univerzit zapojených do EMJM bylo schopno zavést společný Mgr. diplom);
- národní požadavky na zavedení společných programů jsou často vzájemně nekompatibilní;
- *Evropský přístup k zajištění kvality společných programů* (EQAR) – momentálně je akreditováno pouze 11 programů (viz web [EQAR](#)).

Studie se zaměřila i na **přínosy** diplomů pro zapojené aktéry. Přes 90 % dotázaných se shodlo na těchto:

- překonání stávajících bariér pro mezinárodní spolupráci;
- zvýšení internacionalizace a zlepšení viditelnosti/reputace VŠ institucí;
- větší množství příležitostí pro mobility studentů;
- prohloubení *Evropského prostoru vzdělávání* a mezinárodní spolupráce.

Mezi dalšími benefity se objevila i větší relevance studijních výstupů pro zaměstnavatele; zvýšení atraktivity evropského vzdělávání jako takového nebo vyváženější oběh vědomostí (*brain circulation*).

PODPOŘENO
PROJEKTEM
MŠMT MS2102

Výzva 2022: pilotní projekty a vývoj kritérií pro společný diplom

Vzhledem k tomu, že společný diplom a jeho kritéria je potřeba nejdříve testovat, plánuje Komise v červnu 2022 vypsat v rámci programu Erasmus+ výzvu na pilotní projekty, jejichž cílem bude vývoj evropských kritérií pro udělování značky společného diplomu (*European Degree Label*). Předběžný termín pro podávání žádostí je v polovině září, projekty s délkou trvání 1 rok by mohly začínat na přelomu 2022/2023. Rozpočet na výzvu činí 1 milion eur. Do výzvy se mohou přihlásit VŠ instituce, univerzitní aliance i národní autority – důležité přitom je, aby utvořily co největší konsorcia. Tato konsorcia budou společně testovat kritéria značky společného evropského diplomu a připravovat půdu pro možný diplom udělovaný na národní, regionální či institucionální úrovni.

2

Do procesu vývoje kritérií budou zapojeny členské státy EU i relevantní aktéři, půjde tedy o společné prozkoumávání možností a hledání možných cest (v horizontu cca 2 let). Důležité je také zahrnout všechny typy VŠ institucí v Evropě a přijít s takovými návrhy, které by byly přijatelné a využitelné pro všechny formáty mezinárodní spolupráce (tedy nejen v rámci univerzitních aliancí). Bideau zdůraznil, že jde o dobrovolnou iniciativu a nadále bude respektována autonomie VŠ institucí a akademické svobody.

Značka společného evropského diplomu by měla být vyvinuta pro mezinárodní společné programy na Bc., Mgr. a Ph.D. úrovni (EQF 6, 7, 8), a to napříč všemi obory a disciplínami, aby podpořila využívání nástrojů Boloňského procesu a Evropského prostoru VŠ vzdělávání (EHEA). Co se týče možných kritérií, jejich nastavení mohou ovlivnit právě VŠ instituce – především ty, které už mají s tvorbou společných programů a diplomů nějakou zkušenost.

Kritéria by měla být jasně uchopitelná, jednoduše ověřitelná a monitorovatelná, aby představovala co nejmenší zátěž pro VŠ instituce. **Potenciální oblasti kritérií** mohou zahrnovat např.: tvorbu a provádění společných programů včetně udělování společných diplomů; mezinárodní kampus; zajištění kvality; flexibilní mobility; mnohojazyčnost; inovativní učení a výuku; propojení s pracovním trhem; udržitelné a digitální iniciativy; zapojení komunity; inkluzi.

Evropské univerzity – příklady a příležitosti

Olga Wessels ([ECIU](#) – aliance *Evropské konsorcium inovativních univerzit*) v druhé části setkání prezentovala, jak může společný evropský diplom posloužit aliancím Evropských univerzit. Zmínila také oblasti, na kterých mezi univerzitami nemusí panovat shoda a je potřeba je zvážit (např. otázka interdisciplinarity; preskriptivní přístup vs. fokus na kvalitu; společné diplomy vs. flexibilní studijní cesty; zapojení veřejnosti; návaznost na systémy zajišťování kvality partnerských institucí nebo aliancí atp.). Podobně jako Bideau vybídla k využití současného „momenta“, které nabízí příležitost jak pro snížení překážek v mezinárodní spolupráci, tak pro transformaci evropského VŠ vzdělávání.

Dále Wessels představila pojetí společného diplomu z perspektivy ECIU. Aliance jej nevnímá jako tradiční titul, ale spíše jako živý „pas kompetencí“ (*competence passport*) postavený na individuálních a flexibilních vzdělávacích cestách založených na volbách a potřebách studentů. V tomto pojetí se propojuje s celoživotním vzděláváním a mikro-certifikáty.

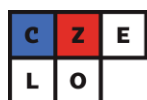
Na závěr zmínila příklady různých univerzitních aliancí, které se dají pojmout jako kroky ke společným diplomům: [UnaEuropa](#), [Charm-EU](#), [YUFE](#), [4EU+](#) (členem také Karlova univerzita) a [EUTOPIA](#).

Q&A

Q: Kolik projektů bude podpořeno v pilotní výzvě?

Yann-Mael Bideau: Celkový rozpočet činí 1 milion eur. Počet projektů určený není, ale předpokládáme, že by se mělo jednat maximálně o 10 projektů.

Q: Budou kritéria pro značku vytvářena na základě srovnání s již existujícími značkami, tj. bude se při definování přidané hodnoty této značky přihlížet k ostatním? Mnoho z potenciálních kritérií, která jsou v současné době projednávána se zúčastněnými stranami, už totiž platí pro většinu stávajících značek.

YB: Ano, zohledňujeme také ostatní značky (např. značku EIT atd.). Možná dojde k nějakým překryvům, ale to není zásadní, protože tato značka má jiný účel než jakákoli stávající – jedná se o vytvoření značky zahrnující všechny úrovně.

Q: Analyzovali jste zkušenosti programů Erasmus Mundus? Myslíte si, že takováto značka opravdu pomůže zatraktivnit programy, zlepšit reputaci VŠ institucí atp.?

YB: Ano, dělali jsme konkrétní studii na EMJM, která nám hodně pomohla s návrhem doporučení a rozvojem konceptu společného evropského diplomu. Jedním ze závěrů právě bylo, že je potřeba udělat v tomto směru více a je potřeba využít současné „momentum“. Nicméně EMJM je finanční nástroj/program, takže je to trochu jiná situace. V případě společného evropského diplomu můžeme případně dospět k určité společné dohodě mezi členskými státy.

Q: Jakmile budou kritéria pro značku definována, jaký mechanismus se bude využívat pro její udělování?

YB: Uvidíme na konci pilotní fáze, jestli budeme pokračovat s danou značkou a zahájíme proces přihlášek, nebo jestli se posuneme někam jinam. Zatím tedy žádný systém na přihlášky nevytváříme.

Q: Mapovala studie také méně pozitivní prvky společných programů? Například co se týče studijních výstupů, mobility, nákladů atp.?

YB: Naráželo se třeba na to, proč mají studenti dva samostatné diplomy, které neukazují právě tu internacionalitu jejich studijní zkušenosti. Musí pak složitě vysvětlovat a dokazovat, že absolvovali mezinárodní společné studium. Ukázalo se, že je potřeba tento proces usnadnit, aby byl srozumitelnější pro všechny.

Q: Bude společný evropský diplom nějak propojen s iniciativou právního statutu Evropských univerzit?

YB: Jedinou souvislost mezi těmito dvěma tématy vidím nyní v tom, že je obě potřeba řešit.

Q: Společné diplomy si lze jednoduše představit: jeden dokument s jedním titulem. Ale je zde také prvek kvalifikace: může být na diplomu zmíněna jedna kvalifikace, nebo může být kvalifikací uvedeno více v jediném dokumentu? Bude se pak stále považovat za společný diplom?

YB: Tohle stále reflektujeme, uvidíme, jaké budou výstupy pilotní fáze.

Q: Jaký bude dopad značky?

YB: Vzdělávání je v kompetenci členských států – Komise jim pouze pomáhá spolupracovat, dává jim k tomu společný rámec. Dopad značky je proto omezený. Může zmírňovat bariéry v mezinárodní spolupráci, poukazovat na to, kde je prostor pro zlepšení. Ale i samotné zvyšování povědomí o překážkách je přínosné, myslím, že už jen diskuze kolem společného diplomu něčeho dosáhla.

Q: Kolik partnerů (VŠ institucí, Evropských univerzit) by se mělo spojit v rámci přihlášky do pilotní výzvy?

YB: Co nejvíc bude možné.

